

EEN "BIG DAY", IETS VOOR U ?

MARTIN V.D. BERG
WIM V.D. SCHOT

Eéns per jaar gaan wij ons te buiten aan wat wel de meest buitensporige vorm van soortenjagen mag worden genoemd, de zogenaamde "Big Day". De spelregels zijn simpel. Het team moet uit ten minste twee personen bestaan. De vogelwaarnemingen moeten op één datum, tussen 00.00 en 24.00 uur zijn ver-richt. Elke soort moet door tenminste twee, of een numerieke meerderheid van de deelnemers zijn geïdentificeerd en over de determinatie moet overeenstemming bestaan. Tenslotte moeten de waargenomen soorten voorkomen op de soorten lijstjes van de N.O.U.

Als deze regels in acht zijn genomen mogen daarna alle aanwezige creatieve en improviserende vermogens worden aangewend. Werkelijk alles is toegestaan om die fel begeerde hoge score te behalen. Vervoer per fiets, auto, openbaar vervoer, wat ons betreft huurt u een helicopter, ja alles is toegestaan om het doel te bereiken. Maar belangrijker dan dit is een weloverwogen, gevarieerde gebiedskeuze en een economisch compacte route. Voor dit doel adviseren we enkele voorexcursies en een aandachtige bestudering van literatuur en landkaarten.

Vriendschappelijke relaties met autochtone vogelkenners zijn een volgende belangrijke vereiste. Zij kunnen u op de hoogte brengen van die paar probleemsoorten welke nu juist het behalen van een toplijst in de weg kunnen staan. Hiervoor moet soms zelfs het gebruik van list in overweging worden genomen omdat sommige van deze relaties, om moeilijk te achterhalen redenen, argwanend en terughoudend staan tegenover deze buitenissige hobby.

Overigens zijn we geen van beiden bereid om de volledige strategie achter onze Big Days prijs te geven, temeer omdat we tot nu toe in verschillende, elkaar fel beconcurrerende teams hebben gezeten. Niettemin willen we enkele aanwijzingen verschaffen welke naar onze ervaring tot de beste resultaten kunnen leiden. Om te beginnen enkele tips voor de gezondheid.

Volgens WvdS en Veling is het waarschijnlijk niet lonend om direct om 00.00 uur van start te gaan. Beiden geven er de voorkeur aan om toch nog even naar bed te gaan, al is het alleen maar voor de ontspanning, en vertrekken pas om drie à vier uur. MvdB en De Roever zijn van mening dat een start om 00.00 uur wel degelijk de nodige extra soorten op kan leveren voor een recordaantal, hetgeen helaas niet tot uiting kwam in hun "Big Day" aantal van 1981.

Ongeacht de starttijd van een "Big Day" blijft het feit aanwezig dat de dag beheerd wordt door een vrijwel onophoudelijke fysieke en vooral psychische inspanning. Een goede algehele conditie is daarom al een eerste winstpunt. Maar ook onderweg moet hieraan gewerkt worden. Een voedzame gevarieerde voeding is natuurlijk van belang evenals het gebruik van zwarte koffie (circa 1 liter p.p.), Coca Cola of een andere stimulerende drank. Het gebruik van alcoholica, geestverruimende en/of wettelijk verboden stimulantia is niet toegestaan.

Wat betreft de mentale problemen is het van belang om zo nu en dan een bijdrage te leveren aan de verbetering van de teamsfeer vooral als er humeurigheid of geestelijke verslapping dreigt. Deze problemen kunnen voor een belangrijk deel voorkomen worden door vooraf aan de samenstelling van het team voldoende zorg te besteden. Karakter en doorzettingsvermogen zijn misschien wel belangrijker dan een goede soortenkennis.

De grootste bedreiging op een Big Day is de slaap. In de warme middagurenga je het gemis aan nachtrust goed merken. Hier kan een hazeslaapje er voor zorgen dat de tocht weer met hernieuwde energie kan worden hervat. Mogelijk hebben sommigen ook baat bij een Yoga- of andere meditatie-oefening.

Een goede lichamelijke en geestelijk verzorging zijn echter niet voldoende voor het doen slagen van de dag. De feitelijke uitvoering is waar het

uiteindelijk om gaat. Daarom zullen we eens de tochten analyseren die enkele V.W.G.-leden de afgelopen jaren hebben gehouden. Het onderstaande overzicht bevat de data, waarnemers en totaalscores van de betreffende Big Days.

15- 5-78	MvdB, Resi Damhuis, Gerald Oreel en Ed Veling	: 135 soorten
12- 5-79	WvdS, Ed Veling en Edward van IJzendoorn	: 136 soorten
15- 5-80	WvdS en Ed Veling	: 123 soorten
24- 5-80	MvdB en Jowi de Roever	: 125 soorten
14- 5-81	WvdS en Ed Veling	: 131 soorten
16- 5-81	MvdB en Jowi de Roever	: 128 soorten

Bij een analyse van de door de verschillende teams gevolgde routes kwam vast te staan dat deze qua biotoopkeuze in chronologische volgorde redelijk uniform waren. Wanneer gestart wordt in Amsterdam kan een bezoek in de zeer vroege ochtenduren aan het westelijk havengebied de nodige roepende vogelsoorten (bijv. Waterral, Porseleinhoen, Kwartel) opleveren. Tussen 00.00 en 02.00 uur zijn tevens de diverse uilesoorten te horen in bijv. Amstelland of het Amsterdamse Bos. De uitslapers kunnen de uilen gewoonlijk niet eerder dan de volgende avond aan de lijst toevoegen.

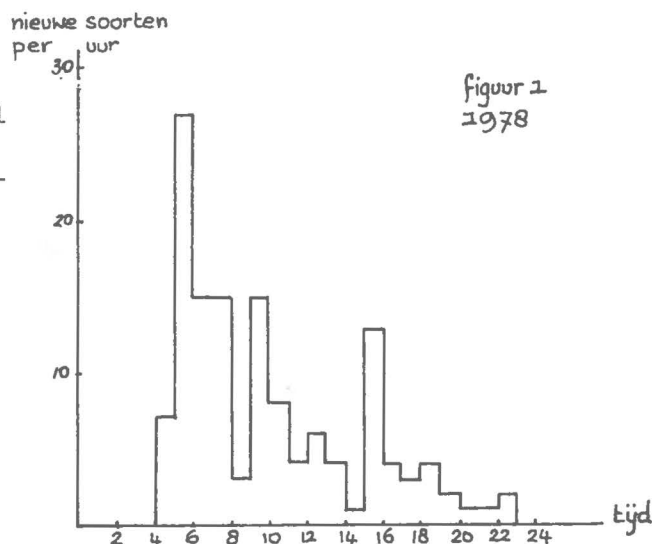
Nog met donker arriveert men bij voorkeur in een duingebied (Duin en Kruidberg of Castricum). Hier moet men in de schemering zoveel mogelijk zangvogels proberen te horen terwijl Houtsnip, Nachtzwaluw en Griel eveneens tot de mogelijkheden blijken te kunnen behoren. (Het positief horen op een Big Day is overigens evenveel waard als positief zien).

Na de duinen is een bezoek aan de kust tussen 6 en 8 uur uittest belangrijk om de nodige strand- en zeevogels te 'scoren'. De keuze kan hierbij zowel op de Zuidpier in IJmuiden als op de Hondsbossche Zeewering vallen. Een waarschuwing voor de Zuidpier is echter wel op z'n plaats aangezien deze in verband met de grote lengte en beperkte tijd uitsluitend per fiets bedwongen kan worden.

Na het bezoek aan de kust wordt het 'freewheelen' waarbij aandacht besteed kan worden aan enkele vogelsoorten welke men in de ochtten gemist heeft en soorten welke in Noord-Holland meer geïsoleerd voorkomen zoals Kuifleeuwerik, Zwarte Roodstaart en Grote Karekiet. Via de kop van Noord-Holland en het Balgzand of via het Utrecht's plassengebied en het Gooi bereikt men in de namiddag de Flevopolders waar de nodige nieuwe soorten gevonden kunnen worden.

In de vroege avonduren (zomertijd) levert een bezoek aan de bossen op de Veluwe nog verscheiden leuke vogelsoorten op zoals de Goudvink en Zwarte Specht. Tegen de schemering keert men dan weer terug naar het plassengebied waar men een poging kan wagen om enkele 'nachtroepers' te horen te krijgen. Uiteindelijk bereikt men Amsterdam weer vóór het definitieve eindsignaal om 24.00 uur.

Om een indruk te geven hoeveel nieuwe soorten men gedurende een etmaal per uur kan zien is het aantal nieuwe soorten per uur aangegeven in de histogrammen van figuur 1, 2 en 3. Het betreft hier de Big Days van 1978, 1979 en 1981 (de laatste van WvdS en Veling). Ofschoon een groot aantal variabelen, wat betreft weersomstandigheden en persoonlijke omstandigheden, een absolute vergelijking tussen de drie jaren niet mogelijk maken, kan een grove vergelijking toch wel gemaakt worden omdat de chronologische biotoopkeuzen en genoemde data grote

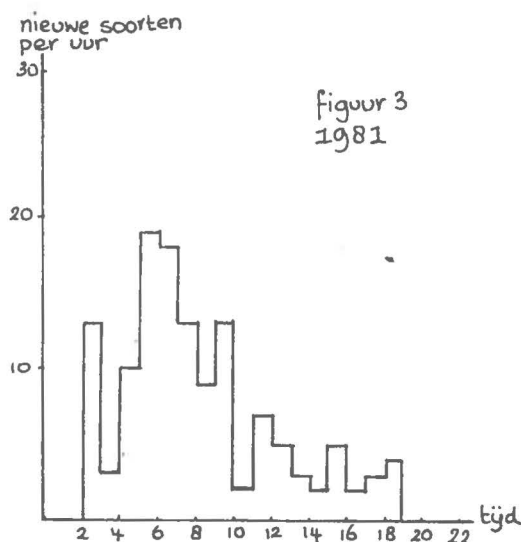
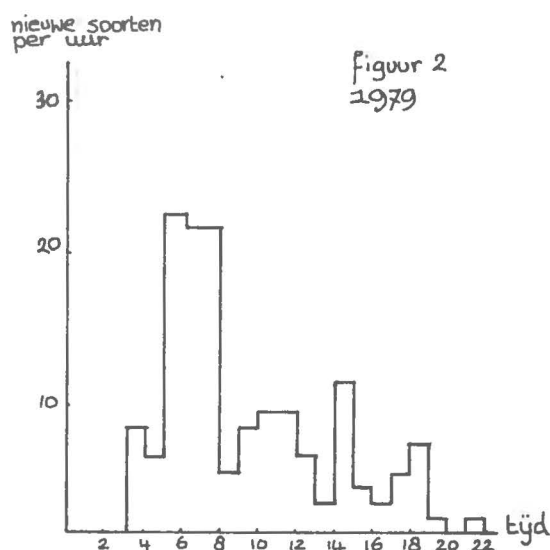

overeenkomst vertonen.

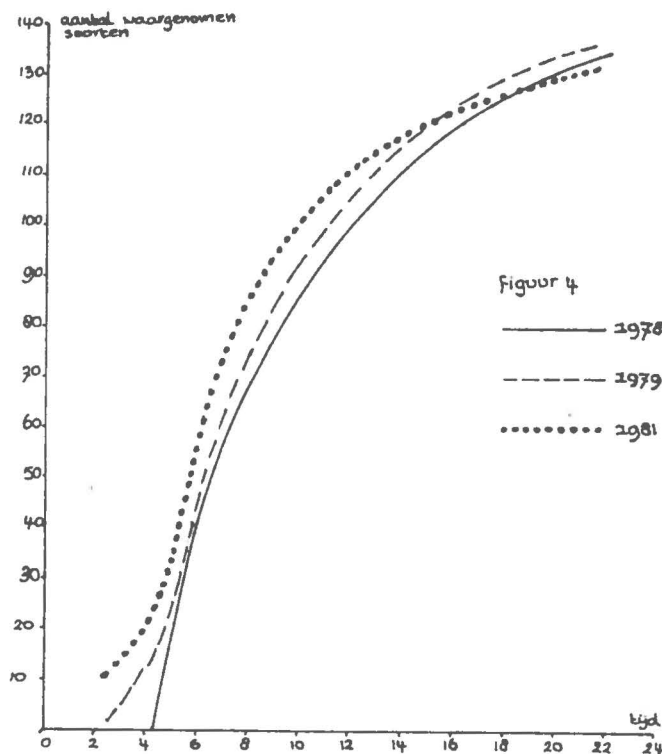
Uit de figuren blijkt duidelijk dat het aantal nieuwe soorten per uur in de ochtenduren vrij hoog ligt, terwijl dit na het middag-uur afneemt en daarna vrij constant blijft. Opvallend is echter nog wel een toename in het aantal nieuwe soorten tussen 14.00 en 16.00 uur, hetgeen duidelijk verklaard wordt door een bezoek aan Flevoland. Een aantal van de vogelsoorten die men in Flevoland tegenkomt ziet men moeilijker in de Randstad.

In figuur 4 is het aantal waargenomen soorten gedurende de Big Day grafisch uitgezet. Duidelijk is te zien dat de "Big Day" van 1978 een snellere start heeft t.o.v. die van 1979. Rond 5.00 uur blijken in beide jaren toch evenveel soorten te zijn gescoord en dit ondanks een vroegere start in 1979. Dat jaar werd eerst het westelijk havengebied bezocht en daarna de duinen. In 1978 bleek snel vervoer naar de duinen bij Castricum evenveel soorten op te leveren. Na 06.00 uur blijkt het team van 1979 echter soortwinst te boeken en bereikt tussen 08.00 en 10.00 uur een voorsprong van 5 à 7 soorten die het grootste gedeelte van de dag behouden blijft. Pas in de vroege avonduren neemt de voorsprong af maar blijkt toch voldoende om het record van 1978 met 1 soort te breken (136!).

Iets tragischer blijkt de "Big Day" 1981 van het team van der Schot/ Veling te verlopen. Begint deze dag flitsend met een voorsprong van 6 à 7 soorten die gehandhaafd blijft tot rond het middag-uur, na 12.00 uur blijkt het team te weinig soortwinst te boeken en vallen zij terug tot een uiteindelijk maximum aantal van 131 soorten. Een plotseling overmannende slaap en een demoraliserende regenbui brachten het, tot dan toe succesvolle, team in een hevige crisis.

excursie ameland, ets van ineke ridder

Tot slot zijn hier nog enkele aanvullende wenken.

- Betracht de uiterste voorzichtigheid bij het zoeken naar kwetsbare soorten vooral als het om broedgevallen gaat. In je fanatisme kan onherstelbare schade worden aangericht. Blijf daarom zoveel mogelijk op wegen en paden en blijf nergens langer dan nodig is. Snelheid is trouwens het devies voor een Big Day.
- Houdt rekening met files op spitsuren of bij evenementen tijdens de feestdagen. Deze kunnen onherstelbaar tijd- endus soortverlies veroorzaken. Op de zaterdag-morgen van luilak bevinden zich allerlei lieden in de natuurterreinen die er niets te zoeken hebben maar ons wel dwars zitten. Tracht deze dag te vermijden.
- Een planning op weersverwachting is waarschijnlijk belangrijker dan een planning op één vaste datum. Half mei lijkt het meest geschikt maar een mooie dag aan het begin of het eind van de maand kan wellicht dezelfde of betere resultaten opleveren. Zacht, rustig voorjaarsweer is te prefereren.
- Als u om 12.00 uur nog niet 100 à 110 vogelsoorten heeft gezien kan niet meer worden gesproken van een serieuze poging om het nederlands record (136!) te breken. Maar het blijft natuurlijk een leuke sport om het onderste uit de kan te halen. Degene die toch vindt dat de lol er dan vanaf is moet maar weer snel in bed kruipen, naar we hopen onder een donsdek, van duizenden troostende vogelveren.